

НАРОДНА МЕДИЦИНА ГУЦУЛЬЩИНИ

*Василь Андріюк,
I курс, природничий факультет.
Науковий керівник – Грицуляк Б.В.,
доктор медичних наук, професор.*

Розвиток наукової медицини без медицини народної неможливий, оскільки арсенал наукової медицини поповнюється за рахунок народних засобів. Вони є унікальними й неповторними для кожного окремо взятого регіону [1-3].

Гуцульщина – це етнографічна територія Українських Карпат, що охоплює землі Івано-Франківської, Чернівецької і Закарпатської областей. Віддавна вона вважається перлиною України, про неї написано багато художніх і наукових творів, в тому числі й про народну медицину. Але ці дослідження мають спорадичний характер і є малоприслужними для практичного використання. Метою наших досліджень було збирання і систематизація відомостей про народні методи лікування в Івано-Франківській області.

У наш час, особливо в містах, дуже мало людей, які є носіями інформації про суто народну медицину. Збір відомостей проводився шляхом опитування літніх людей і детального запису почутого, після чого оповідача просили показати пропонований лікарський засіб, зазначити умови його приготування, використання тощо.

У даній роботі зупинимось на відомостях про народних цілителів нашого краю. Особливий інтерес складають розповіді широко знаних в регіоні знахарів – Стефанії Мицканюк (с.Яворів) і Михайла Ничая (с.Верхній Ясенів), до яких на пораду приїздить жителі навіть інших областей України і про яких неодноразово писала преса. Про М. Ничая відомий краснавець Володимир Качкан написав великий нарис “Мольфар”. Можна без перебільшення сказати, що ці двоє людей володіють широкою інформацією про методи народної медицини всіх напрямків, їхні знання заслуговують опису в окремій книзі.

Величезний вплив на формування лікувального таланту п. Мицканюк мали названа мати – відома піаністка Ольга Окуневська та її брат –колишній австрійський адмірал, випускник медичного факультету Віденського університету Ярослав Окуневський. Саме Ярослав розказував малій дівчинці секрети лікувальної дії карпатських трав. Після його смерті Стефанія Мицканюк вже сама продовжувала опановувати природну силу трав.

Михайло Ничай – не скупий на слова. На відміну від С. Мицканюк, він лікує не лише травами, але й замовляннями, магічними діями. На питання, що означають ті чи інші дії, він багатозначно мовчить, адже розказати правду – значить втратити чудодійну силу чар... Люди кажуть, що після розмови з цілителем стає легше на душі.

Нам вдалося дослідити методи лікування, які використовував у своїй практиці відомий лікар Аполлінарій Тарнавський. На початку 90-х років XIX ст. він заснував біля Косова лікувальний заклад, що діє й досі (санаторій “Косів” ім. А. Тарнавського). В основу своєї системи лікування він поклав природні фактори. Теоретичні положення і практичні поради цієї системи викладені в його праці “Гігієна старості і старіння”.

Що ж наближує систему А Тарнавського до народних поглядів на способи збереження здоров'я? Насамперед велика увага до профілактики захворювань. Головними її чинниками лікар вважав фізичну працю, просте харчування, перебування на свіжому повітрі, гарний настрій. Особливо великого значення надавалося харчуванню. Перелік страв у санаторію був дуже різноманітним, його засади наближалися до прийнятих у народі. Патентовані, штучні ліки майже не застосовувалися. Зате повсякденною була фітотерапія. З її допомогою в санаторії лікували захворювання 3 видів:

травматичні (поранення, переломи, опіки, відмороження тощо);

наслідки отруєння (отруйними рослинами, зіпсованими продуктами, укусів гадюк і отруйних комах);

хронічні хвороби, пов'язані з неправильним обміном речовин (артрит, подагра, діабет, хвороби серця та кровообігу).

Найчастіше застосовувалися ті ж рослини, що й у гуцульській народній медицині: кмін, чорниця, ромашка, цибуля, часник, квасоля, смерека, ялівець, малина, суніці та багато інших. Тепер у санаторії “Косів” зміцнюють здоров'я дітей із зони чорнобильського лиха. Тут продовжують фітотерапевтичні традиції.

Отже, засоби народної медицини, безперечно, не повинні відійти в забуття. Сучасна наукова медицина і фармакологія своїм корінням сягають давніх народних знань, набутих у процесі багатовікового досвіду.

1. Верхрабський С.А. Геть забобони // Народне здоров'я. – 1937. – № 12. – С. 4.

2. Гирбовський Б.І. Порід на селі // Народне здоров'я. – 1938. – № 5. – С. 9-11.

3. Григор'єва А.М. Станіславська область. – К., 1957. – С. 48.